

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО

науково-експертні висновки

*За редакцією
доктора юридичних наук, професора П.С. Берзіна*

Видання третє,
виправлене та доповнене

Київ • Алерта • 2025

УДК 343(477)(075.8)
К77

Рецензенти:

Берднік І.В. – доктор юридичних наук, професор (Тренінговий центр прокурорів України);

Зеленов Г.М. – кандидат юридичних наук, доцент (Департамент аналітичної та правової роботи Апарату Верховного Суду).

К77 Кримінальне право : науково-експертні висновки / Вид. 3-тє, виправ. та доп. / За ред. д-ра юрид. наук, проф. П.С. Берзіна. Київ: Алерта, 2025. 848 с.

ISBN 978-617-566-928-0

Видання присвячене проблемам наукового (доктринального) неофіційного тлумачення положень чинного законодавства України та призначений для ілюстрації розв'язання окремих, найбільш серйозних проблем наукового характеру, пов'язаних із застосуванням кримінального (а в окремих випадках і кримінального процесуального) законодавства.

Для адвокатів, працівників правоохоронних органів, суддів та всіх, хто цікавиться актуальними проблемами кримінального права.

УДК 343(477)(075.8)

ISBN 978-617-566-928-0

© Берзін П.С., Волинець Р.А.,
Птащенко Д.С., Стрижевська А.А., 2025
© Видавництво «Алерта», 2025

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ

Берзін Павло Сергійович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри кримінально-правової політики та кримінального права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, член Науково-консультативної ради при Верховному Суді – передмова; глави 1, 2, 4, 6, 7, 10, 11, підрозділи 12.2, 12.3, 12.4, глава 13, підрозділи 14.1, 14.2, 14.4, 14.5, 14.6, 14.7, 14.8, 15.1, 15.2, 15.3, 15.5, 15.6, 15.10, 15.11, 16.1, 16.2, 16.3, 16.4, глави 19, 20, 21, 22, 23, 24, підрозділи 25.1, 25.2, 25.3, 25.4, 25.5, 25.7, 26.2; глави 3, 8, 9, 17 (у співавторстві з Р.А. Волинцем та Д.С. Птащенком); підрозділи 14.9, 16.5 (у співавторстві з Р.А. Волинцем та Д.С. Птащенком); підрозділи 12.1, 15.12, 25.6, 26.1, 27.1, 27.2, 27.3, 27.4, 27.5, 27.6, 27.7, 27.8 (у співавторстві з Д.С. Птащенком); підрозділи 14.3, 15.4, 15.7, 15.8, 15.9 (у співавторстві з Р.А. Волинцем); глава 18 (у співавторстві з Д.С. Птащенком); загальне редагування;

Волинець Руслан Анатолійович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри кримінально-правової політики та кримінального права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка – глави 3, 8, 9, 17 (у співавторстві з П.С. Берзіним та Д.С. Птащенком); підрозділи 14.9, 16.5 (у співавторстві з П.С. Берзіним та Д.С. Птащенком); підрозділи 14.3, 15.4, 15.7, 15.8, 15.9 (у співавторстві з П.С. Берзіним);

Птащенко Дмитро Сергійович, кандидат юридичних наук, асистент кафедри кримінально-правової політики та кримінального права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка – глави 3, 8, 9, 17 (у співавторстві з П.С. Берзіним та Р.А. Волинцем); підрозділи 14.9, 16.5 (у співавторстві з П.С. Берзіним та Р.А. Волинцем); глава 18 (у співавторстві з П.С. Берзіним); підрозділи 12.1, 15.12, 25.6, 26.1, 27.1, 27.2, 27.3, 27.4, 27.5, 27.6, 27.7, 27.8 (у співавторстві з П.С. Берзіним);

Стрижевська Анжела Анатоліївна, кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри кримінально-правової політики та кримінального права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка – глава 5; підрозділ 27.9.

Зміст

Авторський колектив.....	3
Перелік скорочень	17
Передмова	20

Розділ І. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Глава 1.

ПРИНЦИПИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ТА ЙОГО ДЖЕРЕЛА

1.1. Про обов'язковість застосування рішень ЄСПЛ як основного джерела кримінального права.....	25
1.2. Які особливості обов'язковості постанов та ухвал Верховного Суду України, в яких переглядались судові рішення, що набрали законної сили, з підстав неоднакового застосування судом касаційної інстанції одних і тих самих норм закону про кримінальну відповідальність (кримінального закону) (п. 1 ч. 1 ст. 400-12 КПК 1960 року та п. 1 ч. 1 ст. 445 КПК)?	31
1.3. Які особливості обов'язковості висновків щодо застосування норм права, викладених у постановах Верховного Суду (на підставі Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 2 червня 2016 року та КПК)?.....	44

Глава 2.

ЧИННІСТЬ (ДІЯ) КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНУ

2.1. Яким чином у ч. 3 ст. 5 КК поєднуються обставини, які дозволяють та забороняють зворотну дію кримінального закону в часі?.....	53
2.2. Про особливості зворотної дії в часі так званого «проміжного» кримінального закону (ч. 4 ст. 5 КК).....	56
2.3. Стосовно переваг, привілеїв та імунітетів (міжнародно-правового статусу) почесного консула та їх правового значення.....	71

Глава 3.

СТАДІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

3.1. Які дії утворюють закінчений замах на шахрайство в особливо великих розмірах (ч. 2 ст. 15, ч. 4 ст. 190 КК) та закінчене використання завідомо підробленого документа (ч. 4 ст. 358 КК)?.....	86
--	----

Глава 4.

СПІВУЧАСТЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВОПОРУШЕННІ

4.1. Чи може між незнайомими особами виникнути змова на вчинення кримінального правопорушення конкретного виду?	113
---	-----

- 4.2. Які обов'язкові ознаки створеної злочинної організації та мети її створення, передбачені в ч. 1 ст. 255 КК (в редакції від 5 квітня 2001 року), необхідно встановити для інкримінування особи передбаченої ч. 1 ст. 255 КК (в редакції від 5 квітня 2001 року) участі у злочинній організації та участі у злочинах, вчинюваних такою організацією?114

Глава 5.

МНОЖИННІСТЬ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

- 5.1. Чи утворюють сукупність кримінальних правопорушень випадки, коли винний, маючи умисел на заподіяння смерті декільком особам, заподіє смерть лише одній особі, а стосовно інших вчиняє діяння, які містять ознаки замаху на кримінальне правопорушення?119
- 5.2. Які особливості кваліфікації заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем, коли фактичне заволодіння досягло рівня особливо великих розмірів (на суму шістсот двадцять НМДГ), однак умисел в особи був спрямований на заволодіння чужим майном на суму у вісімсот НМДГ?123

Глава 6.

ОБСТАВИНИ, ЩО ВИКЛЮЧАЮТЬ КРИМІНАЛЬНУ ПРОТИПРАВНІСТЬ ДІЯННЯ

- 6.1. Про зв'язок використання повноважень, наданих службовій особі юридичної особи приватного права, та крайньої необхідності (ст. 39 КК) як обставини, що виключає злочинність діяння124

Глава 7.

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

- 7.1. Чи можна передбачене в ст. 80 Конституції України положення «народні депутати України не несуть юридичної відповідальності за результати голосування ...» пов'язувати з кримінальною відповідальністю (неможливістю застосування кримінальної відповідальності) як видом юридичної відповідальності?127

Глава 8.

ПОКАРАННЯ. ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ

- 8.1. Які особливості застосування положень ч. ч. 3, 4 ст. 68 КК при призначенні покарань за замах на умисне вбивство, вчинене з обтяжуючими обставинами (ч. 2 ст. 115 КК)?133

Глава 9.

ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ПОКАРАННЯ ТА ЙОГО ВІДБУВАННЯ

- 9.1. Про особливості застосування норм КК, які регламентують звільнення від відбування покарання з випробуванням (ст. 75 КК)135

Глава 10.

ІНШІ ЗАХОДИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРУ

- 10.1. Чи може бути відповідно до законодавства та за результатами судового розгляду застосована спеціальна конфіскація щодо об'єкта нерухомого майна як захід кримінально-правового характеру?139

**Розділ II.
ОСОБЛИВА ЧАСТИНА**

Глава 11.

**КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ОСНОВ
НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ**

- 11.1. Які дії можуть вчинятись з метою захоплення державної влади та утворювати склад кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 109 КК (в редакції від 7 жовтня 2014 року)?.....145
- 11.2. Чи необхідно враховувати у змісті ознаки «діяння, ... вчинене ... на шкоду», передбаченої ч. 1 ст. 111 КК, конкретний наслідок, у зв'язку з чим державну зраду в цій формі слід вважати кримінальним правопорушенням з матеріальним складом та визнавати закінченим з моменту настання (утворення) такого наслідку?158
- 11.3. Що слід розуміти під словами «провадження господарської діяльності у взаємодії з державою-агресором» у ч. 4 ст. 111-1 КК?.....160
- 11.4. Який критерій визначення дій/діяльності, що можна кваліфікувати як взаємодію з державою-агресором?.....163

Глава 12.

**КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ЖИТТЯ
ТА ЗДОРОВ'Я ОСОБИ**

- 12.1. Чи дійсно поняття «злочин проти життя та здоров'я особи», вжите в нормі п. 10 ч. 1 ст. 284 КПК, охоплює (включає) лише злочини, передбачені у розділі II Особливої частини КК? Якщо ні, то за якими саме ознаками (критеріями) буде правильним визначати поняття «злочин проти життя та здоров'я особи» у цій нормі? Чи має значення для точного застосування вказаної процесуальної норми в аспекті тлумачення поняття «злочин проти життя та здоров'я особи», та обставина, що в цьому провадженні особі інкриміновано вчинення кримінального правопорушення за ч. 2 ст. 189 КК з погрозою вбивства чи заподіяння тяжких тілесних ушкоджень, з урахуванням того, що погроза вбивством (ст. 129 КК) як самостійний склад не є тяжким чи особливо тяжким злочином?166
- 12.2. Чи можна вважати особу такою, що не має права на спадкування, якщо вона була обвинувачена у заподіянні тяжких тілесних ушкоджень спадкодавцю, внаслідок яких останній помер?169

- 12.3. Чи може суд першої інстанції, провівши судовий розгляд щодо особи, в межах висунутого обвинувачення відповідно до Обвинувального акту (в даному випадку ст. 124 КК), встановивши відсутність в діях цієї особи кваліфікуючої ознаки – вчинення кримінального правопорушення в умовах необхідної оборони, при цьому встановивши в її діях наявність складу іншого, більш тяжкого кримінального правопорушення (в даному випадку ч. 1 ст. 121 КК), засудити особу за інкримінованою статтею або особу слід виправдати?.....171
- 12.4. Про деякі особливості кваліфікації катування, передбаченого ст. 127 КК у редакції Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо удосконалення відповідальності за катування» від 1 грудня 2022 року174

Глава 13.

КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ВИБОРЧИХ, ТРУДОВИХ ТА ІНШИХ ОСОБИСТИХ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

- 13.1. Чи можна ототожнювати поняття «журналіст» і «кореспондент» при тлумаченні відповідних положень різних редакцій ст. 171 КК?178

Глава 14.

КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ

- 14.1. Чи виключає кримінальну відповідальність за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 185 КК, за наявності належно встановлених кваліфікуючих ознак «за попередньою змовою групою осіб», «проникнення у житло, інше приміщення чи сховище», встановлення того факту, що на момент вчинення цього кримінального правопорушення вартість викраденого майна не перевищує 0,2 НМДГ?180
- 14.2. Як впливає на кваліфікацію шахрайства, передбаченого ч. 4 ст. 190 КК, виконання та/або невиконання умов договору, що оформлений розпискою?186
- 14.3. Чи може майнове право бути предметом передбаченого ст. 191 КК заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем? Чи вбачаються ознаки передбаченого ст. 191 КК заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем в діях особи, які пов'язані з виконанням зобов'язань за підписаною нею угодою?200
- 14.4. Чи можна вважати обґрунтованою кваліфікацію дій Б. як розтрату чужого майна в особливо великих розмірах шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем (ч. 5 ст. 191 КК України)?.....225
- 14.5. Про обґрунтованість кваліфікації дій, пов'язаних з виданням наказів про преміювання та нарахуванням грошових коштів як премії, за ч. 4 ст. 191 КК.....279

14.6. Про кваліфікацію дій, пов'язаних з виконанням та/або невиконанням умов укладеного договору, як заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем, вчиненого в особливо великих розмірах, за ч. 5 ст. 191 КК.....	301
14.7. Чи є вказівка в Обвинувальному акті органу досудового розслідування на те, що К. «вчинив злочин (кримінальне правопорушення), передбачене ч. 5 ст. 191 КК України», порушенням презумпції невинуватості, передбаченого ст. 62 Конституції України?.....	309
14.8. Чи можна вважати обґрунтованою кваліфікацію дій Л. за ч. 3 ст. 27, ч. 5 ст. 191 та ч. 3 ст. 27, ч. 3 ст. 209 КК?	309
14.9. Чи є поняття «самовільне» у диспозиції ч.ч. 1–4 ст. 197-1 КК тотожним поняттям «незаконне» або «всупереч установленому законом порядку»? Чи підпадає під поняття «самовільне зайняття земельної ділянки» тимчасове користування нею за наявністю усного дозволу особи, яка, на думку винного, мала право на його надання (власник або представник власника чи користувача земельної ділянки, посадові особи державних органів чи органів місцевого самоврядування)?.....	358

Глава 15. КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

15.1 Чи вбачаються в діях особи, вчинених згідно з процесуальними актами органу досудового розслідування у 2018 році, ознаки складів кримінального правопорушення, передбаченого ст. 209 КК України у редакції від 16 січня 2003 року та/або в редакції від 6 грудня 2019 року?	362
15.2. Чи можливо на підставі ч. 2 ст. 4 КК кваліфікувати дії особи за ч. 3 ст. 209 КК в редакції від 16 січня 2003 року після набрання чинності новою редакцією ст. 209 КК від 6 грудня 2019 року?	366
15.3. Чи вбачаються в діях особи, вчинених впродовж 2010–2012 років, ознаки складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 209 КК у редакції від 16 січня 2003 року та/або в редакції від 6 грудня 2019 року?.....	385
15.4. Чи підлягає кримінальній відповідальності за ст. 209 КК в редакції від 16 січня 2003 року особа, яка не була обізнана про предикатний злочин, а саме про незаконність походження коштів, майна?.....	397
15.5. Які особливості інкримінування особі ознаки «у складі злочинної організації» при кваліфікації вчиненого за ч. 4 ст. 28 та ч. 3 ст. 209 КК у редакції від 16 січня 2003 року, а також визнання цієї особи учасником злочинної організації?	400
15.6. За сукупності яких обов'язкових умов вчинене особою діяння може визнаватись умисним ухиленням від сплати податку та містити ознаки складу злочину, передбаченого ч. 2 ст. 212 КК?	406

15.7. Яка особа може бути визнана суб'єктом злочину, передбаченого ст. 222-1 КК у редакції, що була чинною з 1 листопада 2017 року по 1 січня 2018 року?.....	414
15.8. Чи підлягає кримінальній відповідальності за ст. 222-1 КК в редакції від 21 квітня 2011 року особа, яка не є ліцензованим учасником ринку цінних паперів, а також не є службовою особою учасника фондового ринку, у тому числі передбачена у ст. 27 КК як співучасник конкретного виду, за умови, що діяння було вчинено в період з 1 листопада 2017 року по 1 січня 2018 року?.....	421
15.9. На кого покладено обов'язок встановлення факту порушення законодавства на ринку цінних паперів, та чи можливе притягнення до кримінальної відповідальності за ст. 222-1 КК у разі відсутності встановлення факту порушення законодавства на ринку цінних паперів?.....	424
15.10. Про малозначність діяння у сфері приватизації майна державної власності.....	426
15.11. Окремі питання кваліфікації незаконної приватизації об'єктів державного житлового фонду.....	432
15.12. Чи утворює склади незаконної приватизації комунального майна, що передбачені ч. ч. 1, 2 ст. 233 КК (за ознакою «приватизації майна, яке не підлягає приватизації згідно з законом»), приватизація комунальних закладів охорони здоров'я як окремих юридичних осіб або їх відокремлених підрозділів, основними завданнями яких є забезпечення медичного обслуговування населення та/або надання реабілітаційної допомоги на основі відповідної ліцензії та забезпечення професійної діяльності медичних (фармацевтичних) працівників і фахівців з реабілітації, а також приватизація приміщень, в яких знаходяться комунальні заклади охорони здоров'я або самих приміщень комунальних закладів охорони здоров'я, приватизація майна комунальних закладів охорони здоров'я та приватизація об'єктів комунальних закладів охорони здоров'я (в тому числі приміщень та майна комунальних закладів охорони здоров'я)?.....	437

Глава 16.

КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ

16.1. Хто є суб'єктом злочину, відповідно до вимог ст. 255-2 КК України, за фактом участі в злочинному зібранні (сходці) та чи є суб'єктом особа, яка брала участь у злочинному зібранні (сходці), однак не є представником злочинної організації або організованої групи, або особою, яка здійснює злочинний вплив? Якщо ні, то чому саме?	455
16.2. Чи можна вважати вирішення питання щодо повернення чи неповернення грошових коштів третім особам розподілом коштів, одержаних злочинним шляхом, під час проведення злочинного зібрання осіб, які здійснюють злочинний вплив (ч. 1 ст. 255-2 КК)?.....	462

- 16.3. Чи є вирішення конфліктної ситуації формою координації злочинної діяльності або розподілу сфер злочинного впливу, за участю осіб, які здійснюють злочинний вплив?.....467
- 16.4. Чи вбачаються в діях особи ознаки сприяння діяльності терористичної організації, яке передбачене ч. 1 ст. 258-3 КК?470
- 16.5. Які особливості застосування положень ст. 263-1 КК у разі вчинення різних за змістом діянь?478

Глава 17.

КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ БЕЗПЕКИ РУХУ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТУ

- 17.1. Чи обтяжує покарання вчинення злочину у стані алкогольного сп'яніння, коли такий стан особи вже було враховано при встановленні об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 286 КК?480

Глава 18.

КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ АБО ПРЕКУРСОРІВ ТА ІНШІ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

- 18.1. Чи дійсно незаконне придбання, зберігання з метою збуту, а також незаконний збут наркотичних засобів (ст. 307 КК) є кримінальним правопорушенням: а) проти здоров'я населення; б) проти здоров'я особи?483
- 18.2. Чи дійсно поняття «злочин проти ... здоров'я особи», вжите в нормі п. 10 ч. 1 ст. 284 КПК, охоплює злочини проти здоров'я населення, передбачені в розділі XIII КК (зокрема, у ст. 307 КК)?487

Глава 19.

КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ АВТОРИТЕТУ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ, ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ОБ'ЄДНАНЬ ГРОМАДЯН ТА КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ЖУРНАЛІСТІВ

- 19.1. Які дії можуть утворювати пособництво у створенні штучних перешкод у роботі ВККСУ та її членів, що передбачається ч. 5 ст. 27, ст. 351-2 КК?488
- 19.2. Чи є лист № (...) від 14 березня 2006 року посвідченням або іншим документом у розумінні ст. 358 КК станом на момент вчинення інкримінованого особі кримінального правопорушення? Чи можна визнавати цей лист офіційним документом, який посвідчує певні факти, що мають юридичне значення, в розумінні ст. 358 КК станом на момент вчинення інкримінованого особі кримінального правопорушення?.....494
- 19.3. Чи вбачаються ознаки складів кримінальних правопорушень, передбачених ч. 3 ст. 28, ч. 3 ст. 358 та ч. 3 ст. 28, ч. 4 ст. 358 КК, в діях особи, пов'язаних із забезпеченням виконання договорів та відповідних додаткових угод?505

Глава 20.

**КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ
ЕЛЕКТРОННО-ОБЧИСЛЮВАЛЬНИХ МАШИН (КОМП'ЮТЕРІВ),
СИСТЕМ ТА КОМП'ЮТЕРНИХ МЕРЕЖ І МЕРЕЖ ЕЛЕКТРОЗВ'ЯЗКУ**

- 20.1. Чи можна розглядати як несанкціоноване втручання в роботу електронно-обчислювальних машин, автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку вхід до застосунків (програм) з дозволу власника або уповноваженої особи, за наданим власником ключом, логіном та паролем, у межах виконання такого доручення?.....510
- 20.2. Чи відповідають ознакам підробки інформації дії особи, яка одержала доступ до електронної інформаційної системи (машини), вносила до неї відомості від імені іншої особи, з її дозволу та у межах наданого доручення?.....523
- 20.3. Чи може внесення до електронної інформаційної системи (машини) уповноваженою особою скан-копії документа, що містив недостовірні відомості, розглядатися як несанкціонована зміна (внесення недостовірної) інформації в систему?532
- 20.4. Чи може розглядатися як несанкціоновані дії з інформацією внесення змін в електронну інформаційну систему (машину), вчинене у межах доступу, який наданий адміністратором (такі дії відповідають визначеній ролі в електронній інформаційній системі)?..537
- 20.5. Які основні моменти слід враховувати при кваліфікації «кібератак на інформаційну інфраструктуру та об'єкти критичної інфраструктури в умовах ведення війни»?.....539

Глава 21.

**КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ПОВ'ЯЗАНОЇ
З НАДАННЯМ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ**

- 21.1. Про обґрунтованість кваліфікації дій О. за ч. 2 ст. 28, ч. 2 ст. 364 КК542
- 21.2. Чи є вартість відтворення вбудовано-прибудованих приміщень споруди, які, на думку органу досудового розслідування, повинні були входити до складу комплексу будівель житлового, громадського та допоміжного призначення, тяжкими наслідками в розумінні диспозиції ч. 2 ст. 364 КК, у вигляді заподіяння матеріальної шкоди?570
- 21.3. Яким чином невиконання юридичною особою обов'язків за укладеним договором може впливати на кваліфікацію дій керівника цієї юридичної особи за ст. 364-1?583
- 21.4. Чи виключається кримінальна протиправність виконання керівником нижчестоящего державного органу наказу про призначення (зарахування) особи на посаду в структурі нижчестоящего державного органу, який виданий керівником вищестоящего державного органу? Чи можуть такі дії керівника вищестоящего державного органу бути кримінально-протиправними та утворювати перевищення влади або службових повноважень?604

21.5. За яких умов створення співробітниками правоохоронного органу штучної ситуації для протиправного недопущення адвоката до представництва інтересів свідка у слідчих діях може утворювати перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу та кваліфікуватись за відповідною частиною ст. 365 КК? Як само співвідносяться передбачені ч. 2 ст. 397 КК ознаки «дії, вчинені службовою особою з використанням свого службового становища» з відповідними ознаками перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу, передбаченими у ст. 365 КК? ...	620
21.6. Про особливості кваліфікації перевищення влади та службових повноважень, що спричинило тяжкі наслідки (ч. 3 ст. 365 КК) та вчинене групою осіб	626
21.7. Якими є правові наслідки внесення особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, недостовірних відомостей у декларацію про майно, доходи та зобов'язання фінансового характеру за 2015 рік заповненою у відповідності до вимог Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» (паперова декларація)? Чи є склад злочину, передбачений ст. 366-1 КК, у діяннях особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування у випадку невідображення нею у декларації за 2015 рік, заповненою у відповідності до вимог Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» (паперова декларація), усієї повноти доходів, наявного майна та фінансових зобов'язань або внесення недостовірних відомостей до декларації за 2015 рік (паперова декларація) та послідуного повного, конкретного і достовірного внесення відомостей про майно, доходи та зобов'язання фінансового характеру в електронну декларацію, яка заповнюється? ..	660
21.8. Які особливості кваліфікації дій пособника у наданні неправомірної вигоди службовій особі, яка займає особливо відповідальне становище, за попередньою змовою групою осіб (ч. 5 ст. 27, ч. 4 ст. 369 КК)?	680
21.9. Чи може між незнайомими особами виникнути спільний умисел на вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 369 КК?	690
21.10. Чи може виникнути спільний умисел між незнайомими особами без попередньої змови на вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 369 КК?	698
21.11. Які можуть існувати суперечності у змісті процесуальних актів у частині опису (конкретизації) кваліфікуючої ознаки «вчинені за попередньою змовою групою осіб» (ч. 3 ст. 369 КК) при кваліфікації дій пособника у наданні неправомірної вигоди «службовій особі, яка займає особливо відповідальне становище» (ч. 5 ст. 27, ч. 4 ст. 369 КК)?	700

21.12. У випадку відсутності у діях особи такої особливо кваліфікуючої ознаки, як «вчинені за попередньою змовою групою осіб» (ч. 3 ст. 369 КК), чи можливо кваліфікувати її дії, як пособництво?	705
21.13. Чи впливає відсутність такої особливо кваліфікуючої ознаки, як «вчинені за попередньою змовою групою осіб», на кваліфікацію дій особи за ч. 5 ст. 27, ч. 4 ст. 369 КК?	706
21.14. Чи можуть містити обставини дій особи, викладені в процесуальних актах, ознаки сприяння у вчиненні іншими співучасниками кримінального правопорушення, передбаченого ст. 369 КК, за відсутності попередньої змови групою осіб?	706

Глава 22.

КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ПРАВОСУДДЯ

22.1. Чи можуть дії членів Наглядової ради ПАТ «Г» порушувати заборону, встановлену ухвалою слідчого судді Вищого антикорупційного суду в частині заборони користування корпоративним правом на управління акціонерним товариством, в разі участі таких членів у голосуванні на засіданнях Наглядової ради ПАТ «Г», та відповідно утворювати склади невиконання судового рішення, передбачені ч.ч. 1–3 ст. 382 КК?	709
22.2. Як слід розуміти зміст ознак складу втручання в діяльність захисника чи представника особи (ст. 397 КК), які у ч. 1 цієї статті КК визначені як «Вчинення в будь-якій формі перешкод до здійснення правомірної діяльності ... представника особи по наданню правової допомоги», а у ч. 2 ст. 397 КК – як «дії, вчинені службовою особою з використанням свого службового становища»? Чи охоплює (є тотожними) поняття «представник особи по наданню правової допомоги», передбачене у ст. 397 КК, надання правової допомоги свідку під час давання показань та участі у проведенні інших процесуальних дій, як це передбачено ст. 66 КПК України?	715

Глава 23.

КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ВСТАНОВЛЕНОГО ПОРЯДКУ НЕСЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ (ВІЙСЬКОВІ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ)

23.1. Чи визначено у законодавстві термін «тяжкі наслідки», що передбачений у диспозиції ч. 3 ст. 426-1 КК, та чи можливо використання цього терміну, якщо шкода полягає у спричиненні матеріальних збитків, за аналогією зі ст. 425 КК?	733
23.2. Основні проблеми співвідношення кримінальних правопорушень, передбачених ст. 185 КК та ст. 432 КК	745

Розділ III. МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ПРОБЛЕМИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ

Глава 24.

ПРОЦЕСУАЛЬНІ РІШЕННЯ

В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

24.1. Про особливості здійснення письмового повідомлення про підозру адвокату	752
24.2. Про особливості прийняття процесуальних рішень у кримінальному провадженні стосовно народного депутата України VIII скликання як спеціального суб'єкта з «особливим статусом»	761

Глава 25.

УЧАСНИКИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

25.1. Чи передбачає КПК України право свідка та/або особи, у якій проводився обшук, подавати відвід прокурору/слідчому у зв'язку з взаємною суперечністю норм ч. 1 ст. 66 та п. 25 ч. 1 ст. 3, ч. 2 ст. 80 КПК України?	775
25.2. Чи наділена особа, яка набула процесуального статусу свідка у кримінальному провадженні, і яка працює на посаді прокурора, правом вчиняти процесуальні дії та/або виносити процесуальні документи по кримінальному провадженню у процесуальній ролі прокурора у цьому ж кримінальному провадженні?	776
25.3. З яким юридичним фактом пов'язане набуття особою статусу свідка у кримінальному провадженні, та чи впливає на статус цієї особи у виділеному кримінальному провадженні його виділення із кримінального провадження, в якому ця особа допитувалася як свідок (в т. ч. у разі, коли протокол допиту свідка залишився у первісному кримінальному провадженні)?	776
25.4. Який статус має постанова прокурора вищого рівня про скасування постанови про закриття кримінального провадження, якщо цей прокурор має статус свідка у цьому кримінальному провадженні, та чи породжує вона правові наслідки для цього провадження?	777
25.5. Чи набувають процесуального статусу та повноваження прокурори у кримінальному провадженні, у разі їх призначення до групи прокурорів особою, яка на момент такого призначення підлягала відводу (самовідводу), зокрема з огляду на статус свідка у цьому кримінальному провадженні?	778
25.6. Про особливості процесуального статусу потерпілого при виконанні вимог ст. 290 КПК.....	778
25.7. Про значення кваліфікації кримінальних правопорушень, передбачених ч. 1 ст. 255 КК та ч. 2 ст. 364 КК, для визначення порядку забезпечення нагляду за додержанням законів під час проведення досудового розслідування кримінальних	

правопорушень, вчинених злочинною організацією на підставі підпункту 5.1 п. 5 Наказу Генерального прокурора «Про організацію діяльності прокурорів у кримінальному провадженні» від 30 вересня 2021 року № 309	780
--	-----

Глава 26.

ПІДСЛІДНІСТЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

26.1. Чи підслідне детективам НАБУ кримінальне провадження № (...) від 26 березня 2019 року за підозрою Ш. за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 209 КК?	785
26.2. Чи може бути Наказ Головного управління Національної поліції (...) підставою для визначення підслідності під час досудового розслідування? Чи передбачено діючим законодавством України використання даного Наказу для визначення підслідності?	799

Глава 27.

ПРОЦЕСУАЛЬНІ СТРОКИ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

27.1 Які положення ч. 5 ст. 219 КПК підлягають застосуванню для визначення строків досудового розслідування по кримінальному провадженню, відкритому 15 серпня 2014 року, – а) чинні на момент прийняття процесуального рішення (тобто станом на січень 2021 року), або б) чинні на момент відкриття (розслідування) кримінального провадження (зокрема, в редакції станом на серпень 2017 року), – стосовно того, що строк досудового розслідування з дня винесення постанови про зупинення кримінального провадження до дня її скасування слідчим суддею включається (не включається) у строки, передбачені цією статтею КПК? Чи можна вважати досудове розслідування по даному провадженню завершеним 1 серпня 2017 року з урахуванням розгляду слідчим суддею клопотання прокурора про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою 9 серпня 2017 року?	804
27.2. Які положення ст. 219 КПК підлягають застосуванню для визначення строків досудового розслідування у кримінальному провадженню № (...) від 26 березня 2019 року (виділене 26 березня 2019 року з кримінального провадження № (...) від 31 березня 2013 року)? Чи закінчився строк досудового розслідування у кримінальному провадженні № (...) від 26 березня 2019 року, визначений ст. 219 КПК? У разі, якщо строк досудового розслідування закінчився, то чи можна вважати, що у наведеній ситуації неприйняття процесуального рішення відповідно до ст. 284 КПК детективами НАБУ і прокурорами САП відповідають вимогам ст. 19 Конституції України та ст.ст. 9, 219, 284 КПК України? Чи можна вважати, що у наведеній вище ситуації детективами НАБУ і прокурорами САП фактично порушене право особи на захист, яке полягає, у тому числі, у дотриманні органами досудового розслідування, прокурором належної правової процедури?	812

27.3. Які положення ст. 219 КПК підлягають застосуванню для визначення строків досудового розслідування в кримінальному провадженні № (...) від 11 грудня 2017 року?	820
27.4. Чи закінчився строк досудового розслідування в кримінальному провадженні № (...) від 11 грудня 2017 року, визначений ст. 219 КПК?.....	825
27.5. Чи поширюються правила, визначені у ч. 5 ст. 219 КПК на порядок обчислення строків, визначених у ч. 7 ст. 295-1 КПК?	830
27.6. Чи надає ч. 7 ст. 295-1 КПК право прокурору вчинити дію, передбачену п. 3 ч. 2 ст. 283 КПК, у п'ятиденний строк за межами строку досудового розслідування?.....	835
27.7. Коли закінчився строк досудового розслідування в кримінальному провадженні № (...)? Чи складено Обвинувальний акт у кримінальному провадженні № (...) в межах строку досудового розслідування?	836
27.8. Якими є правові та процесуальні наслідки закінчення строку досудового розслідування в кримінальному провадженні № (...)?	840
27.9. Про зворотну дію в часі норм КПК, що визначають строки досудового розслідування, загальні положення продовження строку досудового розслідування та порядок продовження строку досудового розслідування прокурором.....	841

Наукове видання

**Берзін Павло Сергійович
Волинець Руслан Анатолійович
Птащенко Дмитро Сергійович
Стрижевська Анжела Анатоліївна**

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО

науково-експертні висновки

*За редакцією
доктора юридичних наук, професора П.С. Берзіна*

Видання третє, виправлене та доповнене

Відповідальний за випуск
Комп'ютерна верстка
Обкладинка

О. В. Діордійчук
Д. М. Алексєєв
В. С. Жиборовський

Підписано до друку 23.06.2025 р. Формат 70 x 100 ¹/₁₆.
Папір офсетний. Гарнітура «Times New Roman».
Друк офсетний. Умовн.-друк. арк. 68,9.

Видавництво «Алерта»

04210, м. Київ, а/с 112.

Тел.: (044) 223-15-25, (099) 607-97-62.

E-mail: alerta.pravovaednist@gmail.com, веб-сайт: alerta.kiev.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 788 від 29.01.2002 р.